

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Aholainen, Anne			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Oikeudellistuva lapsuuden asiantuntijuus? : oikeudellisten ulottuvuuksien vaikutus lastenpsykiatrien työhön ja asiantuntijuuteen heidän omien kokemustensa pohjalta tarkasteltuna			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipolitiikka			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2001-11-07	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 138
Tiivistelmä-Referat-Abstract Tässä tutkimuksessa tarkastellaan oikeudellisten ulottuvuuksien, oikeudellisen sääntelyn ja lainkäytön, vaikutusta lastenpsykiatrien työhön ja asiantuntijuuteen. Tutkimusongelma koostuu kolmesta kysymyksestä: minkälaiset ja missä määrin oikeudelliset ulottuvuudet esiintyvät lastenpsykiatrien työssä, miten oikeudelliset ulottuvuudet vaikuttavat lapsuuden asiantuntijuuteen ja missä mielessä niiden vaikutuksesta voi puhua lastenpsykiatrien asiantuntemuksen oikeudellistumisena. Tutkimusongelmaa lähestytään lastenpsykiatrien omakohtaisten kokemusten ja heidän ammattikuntansa kehityksestä tekemien havaintojen pohjalta. Näkökulmaa lastenpsykiatrien kokemuksille luodaan monivivahteisen ja -tasoisen oikeudellistumiskäsitteen ympärillä käydystä sekä erilaisten asiantuntijuuksien kohtaamisesta käydystä keskustelusta. Aineisto muodostuu kahdeksan lastenpsykiatrin teemahaastattelusta. Lisäaineistona on käytetty lastenpsykiatriaa koskevaa kansainvälistä artikkeliaineistoa sekä suomalaista keskustelua oikeuden ja psykiatrian välisistä suhteista. Analysointimenetelmänä on käytetty analyttisen induktion yleisperiaatteita. Lastenpsykiatrien oikeudelliset kokemukset järjestyvät kolmen pääteeman alle. Ensimmäinen on arjen juridiikka. Sääntely on normaalisti sujuvassa arjessa näkymätöntä, mutta tänä päivänä se tulee yhä useammin esiin häiriötiloina. Arjen juridiset ongelmat liittyvät vanhempien ja lasten oikeuksien väliseen tasapainotteluun ja sosiaalityöntekijöiden monimutkaisuviin ongelmiin, jotka heijastuvat lastenpsykiatrienkin työhön. Tuloksena muodolliset menettelytavat ovat nousseet tärkeiksi, josta joissakin tapauksissa on ollut seurauksena lastenpsykiatrin ammatillisen intuition kärsiminen. Toisena teemana on asiantuntijatodistajuus oikeudellisissa prosesseissa. Ongelmallisiksi nousevat erot oikeudellisessa ja lastenpsykiatrisessa asiantuntijatiedossa, rooliongelmat ja prosessointihaluiset vanhemmat. Siitä, miten lastenpsykiatri kokee asemansa oikeudessa, löytyy mielenkiintoinen asetelma: onko hän todistaja vai asiantuntija. Edeltävä koetaan oikeuden juoksupoikana toimimiseksi. Jälkimmäisenä oltaisiin tasa-arvoisemmassa asemassa oikeuden kanssa. Kolmantena teemana on suurempi todennäköisyys joutua kanteen tai valituksen kohteeksi. Todennäköisyys on yhä melko pieni, mutta se herättää ajatuksia omasta oikeusturvasta ja sen toimivuudesta, ja tarpeesta suojata itseä ja työyhteisöä oikeudelliselta haavoittuvaisuudelta. Nämä tilanteet ovat usein myös mediajulkisuudessa muiden asiantuntijoiden arvioitavana. Teemoista nousee kuva oikeudellistuvasta lapsuuden asiantuntijuudesta ja sen haasteista. Haasteet näkyvät eettisessä keskustelussa, josta esille nousevat priorisoinnin, koventuvien rangaistusten vaatimusten ja vallanetiikan kysymykset. Oikeuden vaikutukset lastenpsykiatrien asiantuntijuuteen löytyvät oikeuden nostamista vasta-asiantuntijoista ja lastenpsykiatrien omasta asemasta oikeudessa erityistiedon haltijoina. Näiden kahden osapuolen välistä kommunikaatiota käydään lapsen etu -käsitteen kautta. Oikeuden vaikutus lastenpsykiatreihin on kaksitahoista. Arkityön puolella toimintakäytännöt ovat muodollistuneet ja sidottu enemmän ulkopuoliseen valvontaan. Tätä voi pitää oikeudellistumisena. Tunne-elämän normittaminen ja oikeusprosessien puolella lastenpsykiatrien käyttö asiantuntijatodistajana on vienyt lastenpsykiatrit oikeudelliselle reviirille. Tätä voi katsoa kahdesta näkökulmasta. Oikeuskehityksen näkökulmasta tätä voidaan pitää oikeuden materialisoitumisena. Lastenpsykiatrien näkökulmasta oikeus toisaalta nostaa heidän asiantuntijuutensa merkitystä, toisaalta oikeus taas alistaa sen omiin käytäntöihinsä.			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords lastenpsykiatria oikeus oikeudellistuminen asiantuntijuus			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			